

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної
роботи
доц. Пантелеймонов А.В.

“ _____ ” _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Зовнішня політика України

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
галузь знань _____ 29 «Міжнародні відносини» _____
(шифр і назва)
спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» _____
(шифр і назва)
освітня програма _____ «Міжнародні відносини та регіональні студії» _____
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ за вибором _____
(обов'язкова/ за вибором)
факультет _____ міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу _____

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“20” червня 2019 року, протокол № 15

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

канд. іст. наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Онацький М.Ю.

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від “19” червня 2019 року № 12

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

_____ А.Ю. Парфінєнко
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “19” червня 2019 року № 11

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу

_____ Л.І. Григорова-Беренда

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Зовнішня політика України» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою дисципліни є сформувати у студентів уявлення про процес формування й основний зміст зовнішньополітичної діяльності українського народу та української держави в різних історичних умовах новітнього періоду, розуміння характеру впливу зовнішніх чинників на внутрішнє життя українського народу й України, її сучасного геополітичного становища, інтересів, характеру відносин з іншими державами світу.

1.2. Завдання дисципліни:

- роз'яснення змісту геополітичного становища України, її місця в системі міжнародних відносин;
- розкриття процесу формування й основних положень зовнішньополітичної концепції сучасної незалежної України, характеру взаємовідносин України зі світовим співтовариством і окремими його суб'єктами;
- формування активної національно свідомої громадської позиції студентів.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-
Семестр	
5-й	-
Лекції	
32 год.	-
Семінарські заняття	
16 год.	-
Лабораторні заняття	
год.	-
Самостійна робота	
42 год.	-

в тому числі індивідуальні завдання	
Контрольна робота – 12 год.	

1.6. Заплановані результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- предмет курсу, методологічні засади вивчення і дослідження зовнішньої політики;
- основні зовнішньополітичні акції, міжнародні угоди, договори, які визначали зміст зовнішньої політики України в різних історичних умовах новітнього періоду;
- місце України в системі міжнародних відносин і в зовнішньополітичних доктринах провідних держав світу;
- основні напрями і завдання зовнішньополітичної стратегії сучасної незалежної України.

Вміти:

- оперувати поняттями курсу;
- визначати основні напрями і завдання зовнішньополітичної діяльності України;
- розглядати зовнішньополітичну діяльність України в контексті світового розвитку і змін у міжнародних відносинах з урахуванням українських інтересів;
- характеризувати зміст і значення зовнішньополітичних кроків української держави, міжнародних і міждержавних договорів і угод, які торкаються інтересів України;
- реалізувати отримані знання у професійній діяльності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1.

Історія зовнішньої політики України: від витоків до здобуття незалежності

Зовнішньополітичні відносини в добу Київської Русі. Міжнародні відносини Галицько-Волинської держави. Зовнішня політика української козацької держави за часів Б. Хмельницького. Дипломатична діяльність українських гетьманів наприкінці XVII – XVIII ст.

Українська зовнішня політика в період національно-визвольної революції 1917 – 1921 рр. УСРР в системі радянської зовнішньої політики в міжвоєнний період.

Відновлення зовнішньополітичних прерогатив України в роки Другої Світової війни. Укладання міжнародних договорів з колишніми союзниками Німеччини. Врегулювання територіальних питань та зміни українських кордонів і складу населення після Другої Світової війни. Участь УРСР у розв'язанні повоєнних проблем Європи.

УРСР у міжнародних відносинах у період «холодної» війни і посилення блокового протистояння.

Тема 2.

Зовнішньополітичні виклики України на сучасному етапі.

Матеріальні та культурні втрати «радянського розлучення».

Діяльність України в 90-ті роки. Україна у процесі роззброєння. Виконання Україною умов Договору про звичайні збройні сили в Європі.

Роззброєння як глобальна проблема сучасності. Позиція України щодо заборони випробувань ядерної зброї, повної ліквідації ядерної та іншої зброї масового знищення. Реалізація курсу на без'ядерний статус. Україна — без'ядерна та позаблокова й нейтральна держава.

Національні інтереси та національна безпека України: визначення їх напрямів, структури та змісту. Основні напрямки політики та система реалізації національної безпеки України, її зовнішньополітичні аспекти. Взаємозв'язок національної безпеки з міжнародними системами колективної і регіональної безпеки. Військово-політичне партнерство.

Воєнна доктрина як складова частина національної безпеки. Проблеми будівництва та реформування Збройних сил України.

Ліквідація наслідків Чорнобильської катастрофи — планетарна проблема. Питання екологічної безпеки в співпраці України з світовим співтовариством.

Проблема формування іміджу України в світі.

Тема 3. Інтеграційні проекти та участь в них України.

Європейська інтеграція як провідна тенденція розвитку постмодерної системи міжнародних відносин. Перетворення незалежної України на важливий чинник стабільності в Європі, становлення нової європейської архітектури безпеки. Європейський вибір України. Об'єктивні і суб'єктивні чинники, які визначають євроінтеграційні можливості України.

Стратегічний курс України на європейську інтеграцію — природний наслідок здобуття Україною державної незалежності.

Євроатлантичний курс України. Розширення ЄС і наслідки для України. Участь України в роботі європейських структур (Рада Європи). Угода про партнерство і співробітництво з ЄС від 1994 р. Політика сусідства у взаємовідносинах України та ЄС. Шлях України до НАТО: проблеми і перспективи.

Тема 4.

Діяльність України в міжнародних організаціях.

УРСР як одна із засновниць ООН. Співпраця України в галузі роззброєнь та правозахисній сфері. Участь України в миротворчих операціях ООН у 1990-х - на початку 2000-х рр. Роль та місце України в керівних органах та спеціальних установах системи ООН. Участь України в Світовій Організації Торгівлі. Україна в Раді Європи та ОБСЄ. Регіональні інтеграційні утворення та участь в них України. Роль та місце України в ОЧЕС. Особливості співпраці України з країнами-членами організації ЦСІ. Партнерство з НАТО: сьогодення і майбутнє.

Тема 5.

Західний вектор зовнішньої політики незалежної України.

Провідні країни світу в політиці України.

Роль США в становленні нового світового порядку. Еволюція політики США щодо незалежної України: основні етапи та проблеми розвитку українсько-американських відносин. Особливості стратегічного партнерства між Україною і США. Становлення, розвиток та перспективи українсько-американського економічного, політичного й військового співробітництва.

Українсько-канадське особливе партнерство. Роль української діаспори в США і Канаді у становленні та розвитку стосунків північноамериканських держав з Україною.

Етапи розбудови відносини України з провідними країнами ЄС.

Особливості українсько-німецького партнерства. Українсько-французьке двостороннє

співробітництво. Українсько-британські стосунки на сучасному етапі.

Тема 6.

Відносини України з країнами Центральної Європи.

Відносини України з державами Центральної Європи. Становлення і розвиток двосторонніх відносин з Польщею. Українсько-угорські відносини. Незалежна Україна в зовнішній політиці Чехії і Словаччини. Суперечності розвитку сучасних українсько-румунських відносин. Роль країн Центральної Європи — членів ЄС у реалізації євроінтеграційної стратегії України.

Тема 7.

Пострадянські республіки Східної Європи в системі зовнішньополітичних координат незалежної України

Україна в структурах пострадянського простору. Проекти СНД та участь у них України.

Україна та пострадянські республіки Східної Європи: специфіка формування двосторонніх відносин. Диверсифікація зовнішніх зв'язків. Активізація України у багатосторонньому співробітництві. Україна та пострадянські республіки Східної Європи: специфіка формування двосторонніх відносин. Українсько-білоруські відносини в пострадянський період. Україна та Республіка Молдова: основні проблеми двосторонніх стосунків. Україна та країни Балтії: особливості двосторонніх відносин. Закавказький вектор в українській зовнішній політиці.

Тема 8.

Особливості двосторонньої взаємодії України з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону та Центральної Азії.

Країни Центральної Азії в системі зовнішньополітичних координат України. Центрально-азійські республіки СНД в зовнішній політиці України. Українсько-казахські стосунки в пострадянський період. Республіка Узбекистан в системі зовнішньополітичних координат України. Особливості українсько-туркменського співробітництва на сучасному етапі.

Україна та країни Східної Азії: проблема багатостороннього та двостороннього співробітництва. Українсько-китайське співробітництво: основні напрямки. Українсько-корейське економічне співробітництво. Особливості українсько-японської двосторонньої взаємодії.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Етапи становлення української зовнішньої політики												
Тема 1. Історія зовнішньої політики України: від витоків до незалежності	18	8	4			6						
Тема 2. Зовнішньополітичні виклики України на сучасному етапі	10	4	2			4						
Всього за розділом 1	28	12	6			10						
Розділ 2. Участь України в інтеграційних проєктах та міжнародних організаціях												
Тема 3. Інтеграційні проєкти та участь в них України	5	2	1			2						
Тема 4. Діяльність України в міжнародних організаціях	5	2	1			2						
Всього за розділом 2	10	4	2			4						
Розділ 3. Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні відносини України з країнами Європи та Північної Америки												
Тема 5. Західний вектор зовнішньої політики України.	10	4	2			4						
Тема 6. Розвиток відносин України з країнами Центральної Європи.	10	4	2			4						
Всього за розділом 3	20	8	4			8						
Розділ 4. Євразійський напрям зовнішньої політики України												
Тема 7. Пострадянські республіки Східної Європи в системі зовнішньополітичних координат незалежної України	10	4	2			4						
Тема 8. Особливості двосторонньої взаємодії України з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону та Центральної Азії.	10	4	2			4						

Всього за розділом 4	20	8	4			8						
Індивідуальне завдання (контрольна робота)	12					12						
Усього годин	90	32	16			42						

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історія зовнішньої політики України: від витоків до незалежності	4
2.	Зовнішньополітичні виклики України на сучасному етапі	2
3, 4	Інтеграційні проекти та участь в них України. Діяльність України в міжнародних організаціях	2
5	Західний вектор зовнішньої політики незалежної України.	2
6	Розвиток відносин України з країнами Центральної Європи.	2
7	Пострадянські республіки Східної Європи в системі зовнішньополітичних координат України.	2
8	Особливості двосторонньої взаємодії України з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону та Центральної Азії	2
	Разом	16

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Підготовка до усного опитування на тему «Історія зовнішньої політики України: від витоків до незалежності» з наступних питань: дипломатичні відносини в добу Київської Русі, зовнішня політика української козацької держави за часів Б. Хмельницького, зовнішня політика в період Української Центральної ради, особливості зовнішньополітичного курсу гетьмана П. Скоропадського, зовнішня політика УНР, УРСР в радянській зовнішній політиці, Зовнішня політика Радянської України. Врегулювання відносин з Польщею, Румунією, Німеччиною, Австрією, Італією, Чехословаччиною, Францією, Туреччиною. Фактичне та юридичне визнання України. Створення СРСР і місце України в ньому, відновлення зовнішньополітичної діяльності в УРСР, Створення і діяльність Наркомату закордонних справ УРСР. Вихід України на міжнародну арену, Україна і ООН.	6
2.	Підготовка до усного опитування на тему «Зовнішньополітичні виклики України на сучасному етапі» з наступних питань: основні засади та принципи зовнішньої політики України після здобуття	4

	незалежності, ядерне роззброєння та його наслідки для України, проблема формування міжнародного іміджу країни, міграційна політика України та проблема трудових мігрантів.	
3, 4	Підготовка до усного опитування на тему «Інтеграційні проекти України. Діяльність України в міжнародних організаціях» з наступних питань: ідентифікація національних інтересів України, Україна в європейській системі безпеки і співробітництва, європейський вибір Україні, партнерство з НАТО: сьогодення і майбутнє, міжнародні фінансові структури в політиці України, Євроінтеграція окремих регіонів України, як ефективний інструмент процесу приєднання до ЄС. Роль єврорегіонів — «Карпатський», «Верхній Прут», «Буг», «Нижній Дунай» в субрегіональному співробітництві України в регіоні ЦСЄ . Зміна сутності євробезпеки: хоча військова сила є невід'ємною складовою рівноваги, проте вона вже не займає найважливішої і єдиної позиції. Зростання ваги політичного, економічного, екологічного та етнічного аспектів безпеки. Вплив інтеграції країн ЦСЄ у європейські структури на стан субрегіонального співробітництва в регіоні ЦСЄ. Роль Польщі та Угорської республіки у допомозі України у її прагненні до євроінтеграції.	4
5	Підготовка до усного опитування на тему «Західний вектор зовнішньої політики незалежної України» з наступних питань: провідні країни світу в українській зовнішній політиці, розбудова відносин з США та Канадою, особливості формування двосторонніх відносин з провідними країнами ЄС, українсько-німецьке співробітництво, розвиток українсько-французьких відносин на сучасному етапі, українсько-британське партнерство.	4
6	Підготовка до усного опитування на тему «Розвиток відносин України з країнами Центральної Європи» з наступних питань: особливості розбудови двосторонніх відносин України з країнами центральноєвропейського регіонів, формування відносин України з країнами Південної Європи.	4
7	Підготовка до усного опитування на тему «Пострадянські республіки Східної Європи в системі зовнішньополітичних координат України» з наступних питань: основні проблеми українсько-білоруських двосторонніх відносин, розвиток стосунків України та Молдови в пострадянський період, особливості формування відносин між Україною та країнами Балтії, Кавказький вектор української зовнішньої політики, участь України в інтеграційних проектах на пострадянському просторі.	4
8	Підготовка до усного опитування на тему «Особливості двосторонньої взаємодії України з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону та Центральної Азії» з наступних питань:, особливості формування відносин України з країнами Східної Азії, центрально-азійські республіки СНД в системі зовнішньої політики України.	4
	Індивідуальне завдання – контрольна робота	12
	Разом	42

Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання студента є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Метою такого виду роботи є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальне завдання з дисципліни сприяє більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Індивідуальне завдання виконуються особою, яка навчається, самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника.

Для покращення підготовки майбутнього спеціаліста поглиблення навчального матеріалу, застосовуються такі види індивідуальних завдань як контрольна робота, аналітичні огляди тощо.

Теми для інформаційних повідомлень:

1. Теоретичні засади зовнішньої політики незалежної України
2. Національні інтереси та зовнішньополітична стратегія України
3. Основні напрями зовнішньої політики України в Європі
4. Проблеми відносин України з країнами Центрально-Східної Європи
5. Україна в системі міжнародних організацій.
6. Національна безпека як проблема зовнішньополітичних відносин України
7. Чорнобильська катастрофа та її зовнішньополітичні аспекти
8. Екологічні проблеми України в міжнародному контексті
9. Роль та місце української діаспори в реалізації цілей зовнішньої політики незалежної України
10. Перспективи розширення та поглиблення представництва України у глобальних та європейських міжнародних організаціях
11. Розв'язання проблемних питань державного кордону України
12. Проблема енергетичної безпеки як фактор зовнішньої політики України
13. Регіональні й субрегіональні організації та позиція України (ЦІІ, Вишеградська четвірка, ОЧЕС)
14. Особливості транскордонного співробітництва України на сучасному етапі

15. Проблеми трудової міграції у відносинах України зі світовим співтовариством
16. Українські науково-технічні проекти у співпраці з Євросоюзом
17. Моделі реалізації зовнішньополітичного курсу України
18. Україна в миротворчих місіях ООН
19. Вплив глобальних і регіональних тенденцій на зовнішню політику України
20. Місце та роль України в регіональних і глобальних системах безпеки
21. Проблемні аспекти реалізації геополітичного положення України
22. Правові засади співпраці України та Європейського Союзу
23. Основні напрями співпраці між Україною та ЄС.
24. Україна в рамках політики сусідства ЄС («Східне партнерство», «Чорноморська синергія», Угода про асоціацію, Угода про зону вільної торгівлі).
25. Реалізація основних положень Болонського процесу в системі вищої освіти України

Якісно проведені дослідження можуть виступати основою для написання курсових та дипломних робіт. Вибір теми дослідження є відповідальним етапом для молодого науковця. Для своєї наукової роботи студент може вибирати тему самостійно, попередньо узгодивши її з лектором.

Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються такі види навчальних занять, як лекції та семінарські заняття.

Під час проведення лекцій використовуються такі методи та технології викладання, як читання лекцій, демонстрація презентацій та інших наочних матеріалів, обговорення зі студентами ключових проблемних питань тем лекцій.

Під час проведення семінарських занять використовуються такі методи та технології викладання, як виступи студентів з доповідями за темою семінару, дискусії за ключовими питаннями.

Основними форматами й методами самостійної роботи студентів з дисципліни є повторення питань тем лекційних занять за конспектом лекцій, опрацювання основної літератури, опрацювання додаткової літератури (за бажанням), виконання додаткових завдань (за бажанням).

Методи контролю

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного завдання. Одним із видів підсумкового контролю є планова контрольна робота, яку студенти готують самостійно та надають на кафедру у чітко визначений термін.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни (семестровий контроль).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота								Інд. завд. – контроль наробота	Разом	Екзаме н	Сум а
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3		Розділ 4		20	60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8				
5	5	5	5	5	5	5	5				

T1, T2 ... T8 – теми розділів.

Вивчення курсу – 60 балів (з них – 40 балів за активну роботу на семінарських заняттях та 20 балів за виконання індивідуального науково-дослідного завдання).

Підсумковий контроль – 40 балів.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1	Студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання

Набрані бали	Оцінки для чотирирівневої шкали оцінювання
1-49	незадовільно
50-69	задовільно
70-89	добре
90-100	відмінно

Методичне забезпечення

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
2. Конспект лекцій.
3. Завдання для підсумкового контролю знань.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Артёмов І.В. Актуальні аспекти українсько-словацького транскордонного єврорегіонального співробітництва / І.В. Артёмов // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – Вип. 119 (Ч. І) – 2014. – С. 18 – 25. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/Internet-4.CSLI-4/Downloads/2266-8376-1-PB%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Internet-4.CSLI-4/Downloads/2266-8376-1-PB%20(3).pdf)
2. Бойко О. Д. Історія України / О. Д. Бойко. – К.: Академія, 2016. – 717 с.
3. Борисова О. В. Зовнішня політика України: історія та сучасність / О. В. Борисова. – К.: Кондор, 2017. – 341 с.
4. Вишня І. Співробітництво України та Молдови з НАТО / І. Вишня // Зовнішні справи. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/zs/anglomovna-versija/view/article/spivrobitnictvo-ukrajini-ta-moldovi-z-nato/>
5. Далекосхідний вектор як важливий елемент зовнішньої політики України : аналіт. доповідь / [Кононенко К.А, Гончарук А.З, Кошовий С.А.]; за заг. ред. К. А. Кононенка. – К.: НІСД, 2017. – 48 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу:

- http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/AD_Kononenko-b20e3.pdf
6. Дергачов О.П. Партнерський потенціал України: становлення і реалізація / О.П. Дергачов. – К., 2009. – 496 с.
 7. Дмитренко М.А. Суспільні трансформації та політичні аспекти загроз національній безпеці України: Монографія / М. А. Дмитренко. – К.: Знання України, 2006. – 348 с.
 8. Дуднік О. Українсько-узбецькі стосунки: історія і сучасність / О. Дуднік // Український історичний збірник. – 2010. – Вип. 13. – С. 74. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://history.org.ua/JournALL/green/green_2010_13_2/6.pdf
 9. Галібаренко Н. Україна – Велика Британія: дипломатичний шлях тривалістю в століття / Н. Галібаренко // Зовнішні справи. – 2017. – 16 грудня. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/en/expert-opinion/view/article/ukrajina-velika-britanija-diplomatichnii-shljakh-trival/>
 10. Киридон А. Українсько-польські відносини 2014 – 2017: зміна парадигми чи новий формат співробітництва? / А. Киридон, С. Троян // Зовнішні справи. – 2013. – 13 вересня. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/en/expert-opinion/view/article/ukrajinsko-polski-vidnosini-2014-2017-zmina-paradigm/>
 11. Закордонне українство: сутність, структура, самоорганізація. Підручник / за ред. В. Б.Євтуха – К.: Альтер прес, 2011. – 304 с.
 12. Зленко А. Особливості української трудової міграції / А. Зленко // Зовнішні справи. – 2015. – 17 березня. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/osoblivosti-ukrajinskoji-trudovoji-migraci/>
 13. Киридон А. Українсько-польські відносини 2014 – 2017: зміна парадигми чи новий формат співробітництва? / А. Киридон, С. Троян // Зовнішні справи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajinsko-polski-vidnosini-2014-2017-zmina-paradigm/>
 14. Ковач В. І. Особливості українсько-словацького євро-регіонального транскордонного співробітництва / В. І. Ковач // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. Вип. 1 (42). – 2014. – С. 248 – 251. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/42/42_50.pdf
 15. Конах В. К. Національний інформаційний простір України: проблеми формування та державного регулювання: аналіт. доп. / В. К. Конах. – К.: НІСД, 2014. – 76 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Konax_interne-65b6e.pdf
 16. Конах В. К. Система концептуальних документів ЄС в інформаційній сфері як приклад для України / В.К. Конах // Стратегічні пріоритети. Науково-аналітичний щоквартальний збірник національного інституту стратегічних досліджень. – 2016. – № 3 (40). – С. 94 – 104. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/Str_prioritetu/SP_3_40_16.pdf
 17. Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навчальний посібник / В. В. Копійка. — К.: Знання, 2009. — 751 с.
 18. Курілло В. Є. Латентна політика. Потайні напрями політичної діяльності: навчальний посібник / В. Є. Курілло. — Миколаїв: "Фірма "Ліон", 2009. — 592 с.
 19. Кулініч М. Україна – Японія: відносини глобального партнерства в умовах випробувань / М. Кулініч // Зовнішні справи. – 2014. – 12 листопада. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajina-japonija-vidnosini-globalnogo-partnerstva-v/>
 20. Кулицький С. Оцінка розвитку українсько-польських економічних відносин у учасному політичному контексті / С. Кулицький // Україна: події, факти, коментарі. – 2018. – № 2. – С. 54–62. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3307:suchasni-ukrajinsko-polski-ekonomichni-vidnosini-2&catid=64&Itemid=376

21. Кучик О. С. Зовнішня політика України: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / О.С. Кучик, О. А. Заяць; МОН України, Львівський НУ ім. І. Франка. — К.: Знання, 2010. — 572 с.
22. Литвин В. Україна в Другій світовій війні (1939 - 1945) / В. Литвин. — К.: Вид. дім «Лі-Терра», - 2004. — 464 с.
23. Ложкін Б. Четверта республіка. Чому Європі потрібна Україна, а Україні - Європа / Б. Ложкін; за участю В. Федоріна. — 2-е вид. — Х.: «Фоліо», 2016. — 252 с.
24. Лускалова К. Є. Україна — Румунія: сучасні тенденції двосторонніх відносин / К. Є. Лускалова // Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. — 2016. — Вип. 22. — С. 29 — 34. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: [file:///C:/Users/Internet-4.CSLI-4/Downloads/Nvdau_2016_23\(2\)_6.pdf](file:///C:/Users/Internet-4.CSLI-4/Downloads/Nvdau_2016_23(2)_6.pdf)
25. Мармазоб В.Е. Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: досвід і проблеми В. Е. Мармазоб, І. С. Піляєв, — К.: Вентурі, 2009. — 400 с.
26. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навчальний посібник / М.З. Мальський Ю. М. Мороз. — К.: Знання, 2010. — 463 с.
27. Мітрованова О. Українська дилема та французькі цінності / О. Мітрованова // Зовнішні справи — 2015. — 12 лютого. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajinska-dilema-ta-francuzki-cinnosti/>
28. Мокій А. І. Міжнародні організації: навчальний посібник / А. І. Мокій, Т. П. Яхно, І. Г. Бабець. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 280 с.
29. Мудрієвська І.І. Розвиток українсько-словацького співробітництва / І.І. Мудрієвська // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць. — Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». — К.: Вид-во «Фенікс». — С. 351 — 361. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://elibrary.ivinas.gov.ua/262/1/Mudriyevs%CA%B9ka%20_-Aktualni-problemy-vsesvitnoyi-istoriyi-aksiolohij-351-361.pdf
30. Полякова М.Є. Українсько-казахстанське співробітництво на сучасному етапі: фактор політичної кризи 2014 року / М.Є. Полякова // Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. — К., 2014. — Вип. 90. — С. 405 — 407. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <file:///C:/Users/Internet-4.CSLI-4/Downloads/1419103037.pdf>
31. Русначенко А. Нариси новітньої історії України. Кн.1. — К.: Видавець Олег Філюк, 2014. — 476 с.
32. Танцюра В. І. Історія України / В.І. Танцюра. — Х.: Вид. ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2016. — 490 с.
33. Теліпко В. Е. Міжнародне публічне право: навчальний посібник / В. Е. Теліпко, А. С. Овчаренко; за заг. ред. В. Е. Теліпко. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 608 с.
34. Ткач Д. І. Українсько-угорські відносини новітньої доби. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.krok.edu.ua/download/publikatsiji/tkach-dmitro-ivanovich/dmitro-tkach-publikatsiya-012.pdf>
35. Толстов С. Українсько-білоруський діалог: пошук нових можливостей / С. Толстов // Зовнішні справи. — 2016. — 22 грудня. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajinsko-biloruskii-dialog-poshuk-novikh-mozhlivost/>
36. Україна і світ: прагнення змін: монографія / редкол.: М. Антонович, Н. Висоцька, С. Курбатов [та інші]. — К.: Дух і літера, 2010. — 448 с.
37. Фельштинский Ю. Третья Мировая: битва за Украину / Ю. Фельштинский, М. Станчев. — К.: Наш формат, 2015. — 456 с.
38. Чалий В. Україна — США: актуальні питання стратегічного партнерства / В. Чалий // Зовнішні справи. — 2017. — 16 грудня. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajina-ssha-aktualni-pitannja-strategichnogo-partne>

39. Чекаленко Л. Відносини України і Туркменістану: політичний і економічний досвід / Л. Чекаленко // Зовнішні справи. – 2015. – 19 лютого. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/vidnosini-ukrajini-i-turkmenistanu-politichnii-i-ekono/>
40. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: Підручник / За наук. ред. ректора Дипломатичної академії України при МЗС України / Відп. Ред. Перший проректор ДАУ при МЗС України В. Г. Ціватий / Л. Д. Чекаленко. — 2-ге вид. доп і оновл. — К.: «LAT&K», 2015. — 477 с.
41. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк; за заг. ред. Л. Д. Чекаленко. — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — 464 с. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [file:///C:/Users/Internet-7.CSLI-7/Desktop/metodichka_4%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Internet-7.CSLI-7/Desktop/metodichka_4%20(2).pdf)
42. Чекаленко Л. Китайський чинник у пострадянських азійських країнах / Л. Чекаленко // Зовнішні справи. – 2017. – 8 грудня. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/en/expert-opinion/view/article/kitaiskii-chinnik-u-postradjanskikh-aziatskikh-krajina-1/>
43. Чекаленко Л. Д. Українська дипломатія холодної війни / Л.Д. Чекаленко // Зовнішні справи. – 2015. – 18 лютого. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajinska-diplomatija-kholodnoji-viini/>
44. Чекаленко Л. Україна – США: дилеми стратегічного партнерства / Л. Чекаленко // Зовнішні справи. – 2016. – 22 лютого. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajina-ssha-dilemi-strategichnogo-partnerstva/>
45. Шергін С. Україна – Туркменістан: співробітництво в контексті зовнішньополітичних пріоритетів / С. Шергін // Зовнішні справи. – 2015. – 16 квітня. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajina-turkmenistan-spivrobitnictvo-v-konteksti/>
46. Україна – Японія: новий етап відносин // Зовнішні справи. – 2015. – 30 червня. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajina-japonija-novii-etap-vidnosin>
47. Ярошенко О.З. Концептуальне забезпечення зовнішньої політики України в постбіполярній системі міжнародних відносин: монографія – К.: LAT&K, 2011. – 304 с.
48. Бжезинський З. Велика шахівниця / З. Бжезинський. — К.: Основи, 2009. — 242 с.
49. Жовква І. І. Колективна монографія: «Зібрання договорів Україна – Європейський Союз» / І.І. Жовква та ін. — К.: Юстиніан, 2010.
50. Зленко А. Дипломатія і політика України в процесі динамічних геополітичних змін. / А.М. Зленко. — Х.: Фоліо, 2009. — 559 с.
51. Івченко О. Т. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан / О. Т. Івченко. — К.: РІЧ УАННП, 2010. — 756 с.
52. Партнерство Кореї та України в світлі нових викликів // Зовнішні справи. – 2016. – 22 грудня. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/partnerstvo-koreji-ta-ukrajini-u-svitli-novikh-viklikiv/>
53. Тамм А. Є. Україна – ЄС: розвиток відносин та основні напрями співробітництва: Модуль 5: навч. посібник / Є. А. Тамм, В. Ю. Стрельцов, В. Б. Дзюндзюк. — Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ, 2009. — 144 с.
54. Троицкий М.А. Глобальная стратегия США в приложении к СНГ / М. А. Троицкий // США — Канада: экономика, политика, культура. — 2011. — № 3. — С. 39–52.
55. Турянський І. Потрібен нам берег Турецький / І. Турянський // Політика і час. — 2009. — № 10. — С. 24–29.
56. Уткин А. И. Американская стратегия для XXI века / А. И. Уткин. — М.: Лотос, 2009. —

Посилання на інформаційні ресурси в інтернеті

57. <http://uaforeignaffairs.com/> — інформаційний сайт офіційного періодичного видання Міністерства зовнішніх справ України «Зовнішні справи»
58. Віденська конвенція про дипломатичні зносини. 18 квітня 1961 р. — [Електронний ресурс] // Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_048
59. Декларація про державний суверенітет України [Електронний ресурс] // Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=55-12>
60. Конституція України // [Електронний ресурс] // Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
61. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI [Електронний ресурс] // Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
62. Про Основні напрями зовнішньої політики України: Постанова Верховної Ради України від 2 липня 1993 року № 3360-XII [Електронний ресурс] // Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>